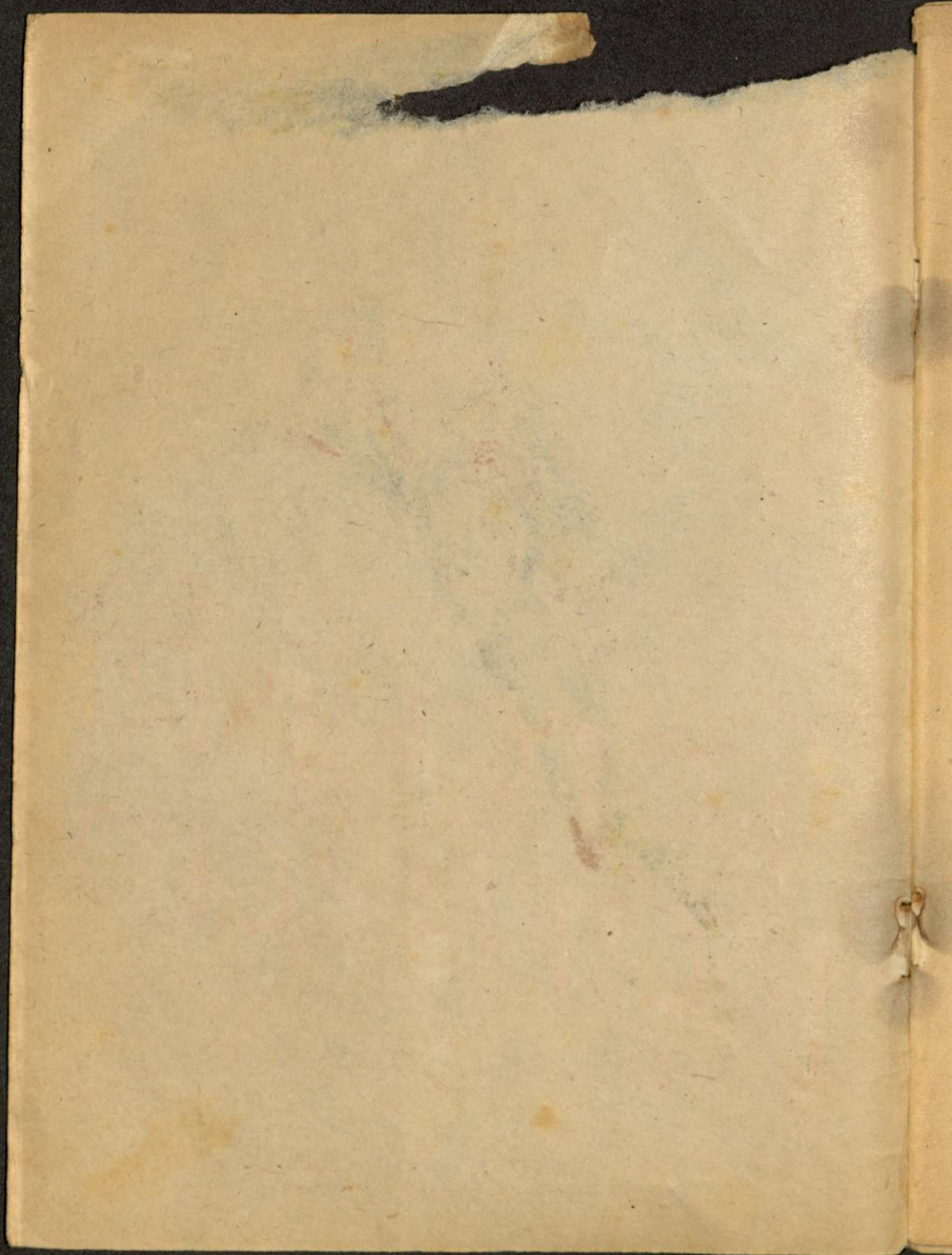

Glasilo
Gorenjskega odreda
15. XII. 1943. L. 1.
Izhaja vsakih 14 dni

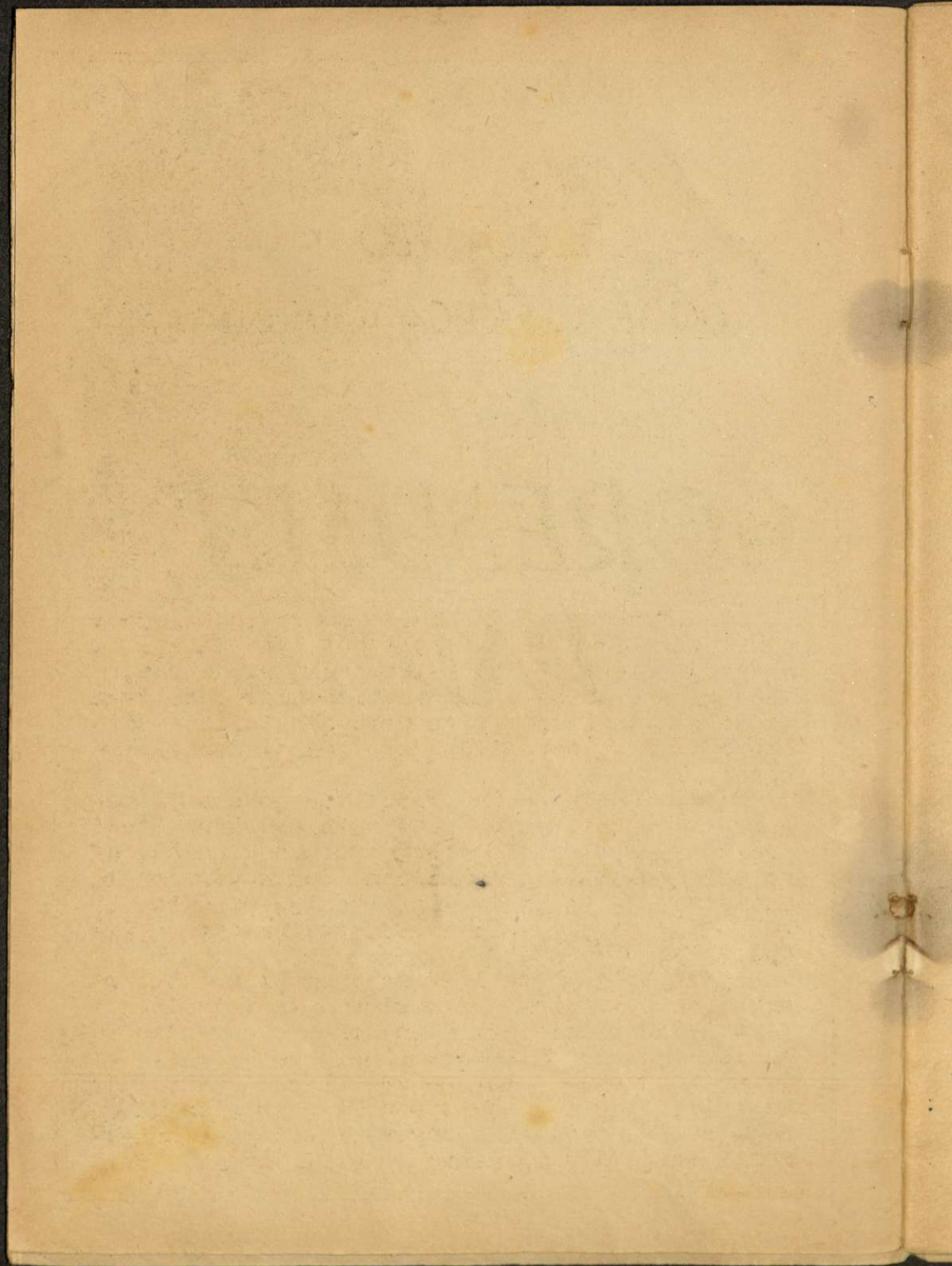

GLASILO
GORENJSKEGA ODREDA

GORENJSKI PARTIZAN

IZHAJA VSAKIH 14 DNI

ŠT.: 2 15. XII. 1943. L.: 1.

Ivan
Cankar
ob
25 letnici
njegove smrti

Dne 11. decembra je minilo 25 let, odkar je v Ljubljani za vedno zatisnil oči Ivan Cankar, največji pisatelj in oblikovatelj slovenske, - blagoglasne besede. Njegovo pisateljsko delovanje je je slovenskemu jeziku prineslo toliko izčiščenja in dovršenosti, da je po smrti doseglo svetovni sloves.

Njegova dela pa ne predstavljajo samo literarno vrednost, temveč so v njih obdelani tudi socialni problemi iz tako modernih gledišč, da ga moremo smatrati znanilcem idej modernega družabnega reda in rušitelja tiranije, po čimer bi ga mogli imenovati literata, revolucionarja, prikazovalca današnjih dni.

Rodil se je leta 1876 na Vrhniki, kot sin petih staršev. Kakor mnogo slovenske inteligence je tudi on preživljal študijska leta v stradanju in pomanjkanju. Po dokončani srednji šoli se je podal na Dunaj ter se vpisal na pravno fakulteto, toda kmalu je spoznal, da stan za katerega se pripravlja ne odgovarja njegovi duševnosti in je študij prava opustil ter se vrnil

v Ljubljano. Njegov povratek v Ljubljano ne predstavlja želje po udinganju v stan pisarniškega uradnika ali podobno službo, temveč si izbere kot prvi izključno pisateljski poklic. V tem poklicu se ni navezal na razne knjižne založbe pri katerih bi za ceno dobrih honorarjev usmerjal svoje povesti, temveč je pisal svoja dela, ter jih priobčeval brez ozira na kritiko zagražanja in odklanjanja, prav tako, kakor brez ozira na silno revščino v kateri je živel in umrl. Njegova delavnica je soba v stari ljubljanski "cultrarni", ki nima nikakršnega komforta in pogreša še najbolj nužnih stvari, kakor dobro svetlobo in zakurjeno peč. Zanj ne obstoja vprašanje kdaj si bo ogrel želodec in kje bo njegov opoldanski ali večerni obed. Življenje mu teče, kot nožu, ki je cenjen, pa istočasno obrekovan, kot nožu, ki ga s pomolivanjem srečaš na ulici, slabo oblečenega in izčrpanega v obraz in telo. V pisateljevanju, ki je neprestano bičanje, tedanjih političnih in socialnih razmer, doživlja vse to kar okuša njegova narava. Njegove povesti v Lj. Zvonu je enkrat hvaljena, drugič uničujoče zavrnjena. Izšla knjiga, ki samostojno če je njegove pesni /Ereika/, najde celo potvpeč škofijske pisarne. Toda prav iz istega mesta se v drugem desetletju po njegovi smrti sliši beseda priznanja njegovemu delu in duhu.

Življenje ravno s takimi okolnostmi je bil življenje res pravega proletarca, to je človeka ki bešen reče, kakor star latinski filozof: *omnia mea necum porto*, /vse svoje s seboj nosim/. To pa kar je s seboj nosil je bilo: ljubezen do trpinčenega in zatiranega naroda, za pravico slovenskega ljudstva, izluščeno iz okov naličenja. Če pogledamo njegova dramatizirana dela nam vsa ta nazorno prikazujejo kako daleč teče življenje od čistih voda resnice in pravice.

V skoro vse evropske jezike prevedena drama "Hlapec Jernej in njegova pravica", podaja primer delavca, ki služi z vso vdanostjo svojemu gospodarju, ki je tega nevredn. Štiridesetletja

beleži hlapec Jernej svoja nikdar plačana dela Posestvo na katerem gara in ga gnoji s svojim-
znojem uspeva kljub gospodarjevi nesposobnosti
Očito je, da bi brez hlapca Jerneja domačija pro-
padla in tako si osvoji hlapec Jernej misel, da
je njegov delež na domačiji vsestransko upravi-
čen. Toda po smrti gospodarjevi nastopi za hlap-
ca Jerneja merjenje njegovih pravic z obstoje-
čo zakonodajo, na osnovi katere, sin, še slabši od
umrlega pogazi naravno upravičene zahteve hlap-
ca Jerneja, ga v imenu zakona vrže iz domačije,
nepreskrbljenega brez možnosti za daljino pre-
življanje. V hlapcu Jerneju zraste gnus do take
ga podeljavanja uzakonjenih pravic ter z reko-
zagrenjenega proletarca začne in uniči sadove-
svojega dela. Toda po zakonu upravičeni dedič,
pahne iznožganega hlapca Jerneja, ki si je sam
vzel plačilo, v ogenj, kjer najde smrt v planenih
zgodba "Hlapca Jerneja" za Cankarja ni bila
individualna, temveč prikaz deleža vsega zatira-
nega slovenskega ljudstva, v katerem je Cankar-
hotel zbuditi duha, ki si svest svojih pravic i
zbere pot za njihovo ostvaritev.

V "Hlapcih" Ivana Cankarja je prikazen poiz-
kus pridružiti reševanje problema, ki se odraža
v hlapcu Jerneju, podeželsko intiligenco, katero
kliče na skupno pot z narodom. Junaka drame po-
stavi kot borca, ki ne glede na žrtov proglaša,
in obsoja za umotne vse poizkuse služiti narodu
s praznim frazarjenjem in lagodnostjo. Njegovega
junaka ni strah, da mu grozi trpljenje. Prav nič
se ne ozira na to, da bo prestavljen v hribovsko
vas, kjer ima po avtorjevih besedah "Župnik v
monstranci pritrjeno ogledalec, v katerem vidi,
če se ičitelj spodobno obnaša v cerkvi." Ko sre-
di največjega vaškega razburjenja junaka drama
že fizično napadajo inpsujejo mu pisatelj posta-
vi v zaščito delavca proletarca silnega kovača
Kalandra, pred katerim umolknejo jeziki zlobe in
zbeže napadalci. Tudi tu postavlja Cankar vero v
živo narodovo silo, ki bo iz svojega zdravlja n-
našla moč, da zruši utesnitov, ki mu jo je skozi

stoletja gradila temna reakcija. Njegova vera v zdravo nezlomljivo silo delovnega ljudstva, je novo izpričana in sam kliče z besedami položenimi na usta junaka te drame: "Zahvaljen bodi za to malo, kar si mi dal na pot."

Kralj na Betajncvi nam pokaže življenje v vasi, ki je izročeno samopašnemu mogotcu, kapitalistu kateri doli pravico in ustvarja gorje, ne da bi mogli njegovo delovanje kontrolirati zakoni. Poštenje ženstva, lastnina sosedov, celo plodenje živine je izročeno njegovi volji, ki z nado upropašča srečo in blagostanje, prodaja družinam domove, in tlači svojo okolico ter jo goni v obup. Njegov prikaz je do najvišje, leterizdolan lik modernega kapitalista.

"Pohujšanje v dolini Sent Florjanski" obdeluje moralne prilike, ki pod plaščem svetohlinstva in zakonov zakrija vse zablode in grehote razporene v družbi. Prikaz odgovarja dejanskemu stanju in je razgaljenje bolestne resnice, ki bije v obraz vsem lahkoniselnim, živečim v lagodji in izobilju.

Po četrtem stoletju smrti velikega pisatelja in razkrivatelja socialnih problemov slovenskega naroda, se moramo spomniti, da je njegov pogreb, ljubljana in z njo slovenski narod, doživel kot prvo žalno manifestacijo v Sloveniji, osvojen izpod avstrijskega jarma. S florum okrašen slovenske zastave so plapolale po ljubljanih ulicah nad sprevedom, ki je vozil zemeljske ostanke Ivana Cankarja. V zračnih višavah je krožilo letalo ter brenelo po vsenirju zato, da bi se ropot kovine obujal Cankarjevega duha. Na ovce gonilo je letalo odvrгло vence s slovenskimi brobojkami, na kateri pa je manjkalo znamenj - to česega pokojnikovih idej in naročil. Gospoda znamenjala pokrivala in z lepim obrazom izkazovala poslednjo čast ter hitro zabrisala sled za volikanom.

Po Cankar po petindvajsetih letih ne spi karveč je priklical s svojo povestjo množico - marsov Jernejev, ki rušijo stare zakone in gra

dijo nov svet v borbi z najsilnejšim elementom
Cankar, ključatelj pravic zatiranemu ljudstvu,
je nesmrten po svojem zgledu proletarca, lepi
besedi in socialni borbi.

Kovač

V PARTIZANE GREM

V partizane grem
to srce mi narekuje;
da dolžnost mi to je, vem
ker domovina borcev potrebuje.

Zato odločit se ni ni težko
ker sem še prost, neporočen,
saj še očetje in nočje gredo
ki ločijo od svojih se otrok in žen

Res sram me bit je še doma.
ko kliče me Slovenija
v boj za zlato svobodo,
da zveri se tuje rešimol

Potok

MOJ NAJSTRAŠNJEJŠI DAN

Bilo je devetega novembra leta 1944. Tega
dne ne bom nikoli pozabila in mi bo ostal v
spominu vse življenje.

Dočeljena sem bila tretji "B. h. ceti". Zjutraj
pri vstajenju sva s tovarišico Sanja ugi-
balo, kaj bi plemenile sanje, ki sem jih imela. Ni
sem vražjeverna, toda istega dne sem imela tež-
ke slutnje, kakor bi se imelo zgoditi nekaj stra-
šnega. Težko sem pričakovala noči, ki v partiza-
nih skoro vedno prinese rešitev. Sedela sem pri
ognju, ko naenkrat prične pokati okoli mene. Bi-
li smo napadeni od vseh strani, pa niti stražar

tega ni opazil.

Razbežali smo se v vseh straneh. Zadnja med-
vseeni sva bila s tov. Šinnom. Bilo je kakih de-
set korakov za menoj, ko naenkrat zakriči. Ozren
se in vidim, da mu roka visi brez vsake moči,
prestreljena s tempirano kroglo skozi rano. Ra-
da bi mu pomagala, da bi mu odvzela vsaj nahrbt-
nik in ga spravila iz najhujšega ognja. Nisem,
pazila na svojo okolico, niti se zmenila za po-
kanje, ki še vedno ni pojenjalo. Ko je ranjeni -
tovariš potegnil pištolo z namenom ustreliti,
sem se zdrznila in se ozrla. "O groza", za menoj
je stal policist. Kakor bi trenil mu je že dru-
gi potegnil pištolo iz še zdrave desne roke in
mu prestrelil glovo. Njegov zadnji pogled mi je
trgal srce. Nisem mu privoščila smrti, toda vede-
la sem, rešen je. In prihranjeno mu je bilo, kar
je imelo čakati še mene. Iz teh misli me zdrami
udarec puške v prsa in prestavil v okrutno res-
ničnost.

Ko so me razoroževali, sem prejela še več ta-
kih opominov. Stala sem obkrožena od dvanajstih
nosilcev kulture. Imela sem poleg puške tudi pi-
štolo. Policist je je obračal v rokah in me nas-
ladno spraševal, če naj jo poizkusi na meni? Mla-
da sem še, vendar sem mu z mirnim glasom odgovo-
rila "lahko".

Bili so mukapolni trenutki, v katerih so mi
izpraznjevali puško in pištolo, mi zopet oboje,
vrnili ter me postavili k smreki. Mislila sem si
"Sedaj pride tisto, kar je njim tako lahko." To-
da s tem so mi zaenkrat še prizanesli. Samo sli-
kali so me, nato so me peljali do prve stanice,
v Bohinj. Ko stopim iz avtomobila je bilo prvi-
pozdrav za me topla klofuta. Nato me opomni ge-
stopovski pes, če ne mislim pozdraviti. Bila sem
tiha, pa mi pritisne še eno, to pet precej hujšo.
Vpraša me, če ne znam govoriti, kar mi tudi še
ni odvezalo jezika. Bila sem pripravljena na -
vse.

Pričeli so me zasliševati, kar je bilo vse -
preje kakor prijetno. Nemščino znam precej do -

bro pa se nisen izdala. Mislila sem si bom vsaj vedela, kaj mislijo in govorijo o meni. Pa pravi tisti, ki me je obdaroval, ne ven kako bo šlo, je precej trnasta. Drugi pa pristavi, bo pa rali ča pela. Niti to me ni oplašilo, preveč sem jih sovražila, da bi jim privoščila en sam pogled. Spravili so me, kje so zaloge hrane in orožja. Odgovorila sem jim, da ne ven. Zopet se me začeli, pretepali in to pripadniki tistega viskokokulturnega naroda, ki je ustanovil gestapo. Pretepali žensko siroto, ki se ne more braniti. Po še nekaj udarcih me naložijo v avto in odpeljejo na Bled. V Park Hotel, povedli so me pred svojega šefa na Bledu. Ponovno zasliševanje se je pričelo. Gestapovski odličnjak mi je vzel parti zanko, jo vrgel v kot in dejal, da za dekleta, kot sem jaz ni to pokrivale. Med zasliševanjem, mi je grozil z brzostrelko ter jo namerjal na moja prsa. Toda za take grožnje nisen bila več dostopna. Strahote tega čne so me razvrvale in živčno ubile. Zasliševanje je tu trajalo od pol šestih do dveh ponoči. Po zaključku so me spravili v avto in odpeljali v Begunje - strah in trepet vsakega človeka.

Samo srečnemu slučaju se zahvaljujem, da sem se iz Begunj rešila in prišla zopet tja, kjer je mesto vsakega zavednega Slovenca.

Judita

Stane

ZGOBICA

Nekoč živel je mlad fantič
po volji njemu ni bilo kar ukazal je burič
zato odšel je v partizane,
da streljal te zelene bo fazane
Res on junak je pravi
na mah zelence na oni svet odpravi.
To čela še in bo do znage,
dokler ne osvobodí vse svoje drage.

ZASEDA

Desetar daje report: "Tovariš komandir, v stroju je 11 tovarišev." Mirna jesenska noč. Ura je štiri, komandirjeva postava se le nejasno odraža iz tene. "Smrt fašizmu, tovariši! Gremo v zasebo. Spustili se bomo v dolino, prečkali vodo, ter napadli iz ene strani. Ni treba, da sovražnik ve kje taberimo." Razgovarja se še z vodičem, ki dobro pozna teren in daje zadnja navodila za pohod, nato "Naprej" in tiho se odločajo sence druga za drugo iz temne mase stroja ter se začno spuščati navzdol. Spredej vodič, nato komandir in zadaj ostali. Vsi so tiho. Noč je oblačna le včasih se pokaže tenek srp meseca, ki pa ga takoj zakrijejo oblaki. Mnogokrat ne vidiš tov. pred seboj, le slišiš njegove korake, katerim slediš. Medle se vidijo obrisi drevja in hribov kakor automat hodiš v koloni in začno se ti -- presti misli. Pri takih nočnih pohodih se čutiš vse bolj zrastlega s svojo zemljo, s svojim ljudstvom in z vsem za kar se borimo. Ta naša zemlja, ti hribje, to je naše, to je nas vseh in se -- da j stoji tu tujec. On nam hoče iztrgati to deželo. Prišel je nepoznan, trd, surov. In ljudje, ki žive tod po hišah, po teh ravnih bajtah, naj mu, bodo hlapei. Ne nikdar! Zato se borimo mi, zato nosimo orožje. Pregnali ga bomo od tod in šli v dolino podnevi, svobodni in ne kakor nekoj. Da ravno nekoj ga hočemo napasti in doprinesti -- majhen del za dosego naše svobode. Most, hodimo, v razdalji, mogoče je v bližini sovražnik. Nato cesta, temne postave prečkajo v presledkih svetle proge, komandir stoji sredi ceste in šteje -- tovariše, dokler niso vsi na drugi strani.

Zavijemo v hrib in kmalu smo na kolovozni -- poti, ki gre skoro vzporedno s cesto, le malo na vkreber. Dani se, hodimo še kakih deset minut, nato zavijemo zopet navzdol, "tu" reče vodič. Komandir pregleduje položaj. Spusti se prav na cesto in ko se vrne določi položaj za oba mitraljeza

ostali se razporedino sami. Smo na strani poti, ki je nekoliko vrozana v zemljo tako, da imamo zaklon. Vsak meri z orožjem na cesto, da preizkusi, če bo šlo, predse zataknejo nekaj vej, da smo bolj nevidni. Komandir spet pregleduje položaj, in prestavi levi mitraljez za kakih 20 m desno in daje zadnja navodila, nato "tišina". Kakor, da se ni nič izpremenilo, vse je še mirno, vse v bližini, polje, gozd, le voda enakomerno šumi na drugi strani in vendar leži komaj 50 m od ceste v vlažnem listju 12 strelcev, ki napeto čakajo, kdaj se bo začel ropot motorjev. Po cesti, že hodijo ljudje, ženske in otroci a le malo moških, kako tuji, saj so večinoma v naših vrstah. Potrpečljivo čakamo, saj bodo prišli, prav gotovo pridejo. V daljavi se zasliši šum, kakor motor. Pogledamo se, auto prihaja, sedaj se sliši, prav razločno, vedno bližje. Povesi se 12 cevi, vse oči so vprte na ovinek, kjer se mora prikazati. Naši živci so napeti do skrajnosti, vsak strelce je kakor posobljena volja. Le priidi kleti švaba, sedaj te zdrobimo tu, ne boš se vozil po naših dolinah. Auto, ga že vidimo. Komandir gleda z daljnogledom "Ne streljaj, civil!" Auto je res civilni tovarni voz, ravno vozi mimo nas. Dobro vidimo ljudi, ki stoje v njem. Napetost popušča, smejeno se, toda malo smo razočarani.

Zopet drse počasi ure. Nekateri tovariši pri grizujejo kruh, ki so ga prinesli s soboj, nekaj jih zavija cigarete. Kritično pregledujejo pile zaloge tobaka in na tihem vsakdo ocenjuje, koliko časa se bo še kadilo. Na desnem križu pri tistem sneh, desetar je opazil dremajočega tovariša, prebudi ga na ne preveč nežen način. Zrepa ne debelo gleda, malo mu je nerodno, ker je zaspal. Čez minva vedno počasneje. Hladno je, ura gre že na enajst.

Zopet šumi iz daljave. Ni več lahkoverni, zopet bo kaj drugega si mislimo. Toda šum se sliši vedno močneje, približuje se, švaba. Sedaj že razločimo ropot oklopnjaka, toda ne bo sam, to z

zanolklo brnenje, to so avtomobili. Vsak čas bo-
do tu, vsi smo pripravljeni. Iz za ovinka se pri-
kaže rumeni oklopnjak, zaklop ina odprt, v njem
stoji opazovalec. Napetost je ogromna. Za oklop-
njakom privozi avtomobil. Komandir se je nekoli-
ko dvignil, da bi bolje opazoval. Na njegovem o-
brazu me trzne niti mišica, usta so stisnjena v
tenko črto. Iz teh ust bo prišlo kratko povelje
ki bi spustilo divjo napetost, ki je v nas, ki
bo poglalo snrt med sovražne vrste. Prvi auto -
prazen, drugi auto prazen, v tretjem in četrtem,
Nemci. Policija je. Avtomobila sta odprta. Na pre-
črih klopah sede zelenci tesno drug ob drugem.
Avtomobila sta točno pod nami. Nemci držo v ro-
kah puško in brzostrelke. Dobro razločimo njino
ve obraze. "Pali"! Povelje je bilo čuti, kot, da
bi vsakega z bičem. Prve trenutke ni bilo sliša-
ti posameznih strelav, ampak je divje zabučalo,
kakor, da bi zahrumel ogromen slap iz gozda pro-
ti cesti. Zdelo se je kakor bi bruhnila iz nas-
vse napetost in vsa naša volja. Čutili nismo več
razburjenja. Sedaj smo čisto mirni, le rdeče mrz-
lično opravljajo z orožjem in oči hladnokrvno,
merijo. Mitraljezi požirajo seržerje, zatvarači -
rožljajo. Avtomobila sta obstala pri prvih rafa-
lih. Mogoče je bil ujet šofer, mogoče zadet mo-
tor. Od Nemcev še nobenega strela, niso se še -
znašli. V avtomobilih katere obstreljujemo - so
se nagnetli vs na kup. Videti je le zeleno na-
so v katero nabijamo. Čudno, niti glasu ni čuti,
ali pa se izgublja v pokanju orožja. Par Nemcev
je skočilo iz avtomobila. Zažvižgajo prve krog-
le. Sovražnika držimo še pod močnim ognjem, toda
zadaj so še avtomobili, polni vojaštva, ki se še
razporeja. Divje obstreljujejo ves hrib. Tožki,
mitraljezi iz oklopnjaka siplje dolge rafale. -
Nad nami žvižga svinčena toča. Dumdunke votle -
pokajo. Na nas se usiplje listje bukev in drob-
nejše veje. Pokati so začele prve mine. Nemci iz
zadnjih avtomobilov so začeli lezti v hrib, da
bi nam prišli v hrbet. Komandir daje povelje "-
"Unik". Še par rafalov, par pekov iz naše strani

nato se umakneno prihuljeni drug za drugim navzgor in nato vprek strmine vzporedno s cesto. Vedno bolj divje nabija Švaba. Misli, da se umakamo navzgor. Oddaljujemo se od trušča in vedno redkeje, žvižgajo kroglice. Le nabijaj v prazno, le troši municijo. Ko smo dovolj oddaljeni, se obrnemo v hrib. Pol ure je preteklo, a Nemci še, vedno streljajo. To je strah, ki ga preganjajo z brezpomembnim pokanjem.

Počasi se premikamo po grapi. Šli bomo h kmetu, da se najemo žgancev. Obrazi tovarišev so veseli, glasno se razgovarjajo kako je bilo. Spet smo jih in še jih bomo, dekler jih ne preženemo iz naše slovenske zemlje. Nemci so pozneje zaprli ceste nad in pod zasedo, nihče so ni smel pri bližati. Mrtvece so naložili na tovorni avto. Prišel je tudi rešilni avto, ki je odpeljal ranjence. Več nismo izvedeli nikoli.

Danjan

----- MUCIJE GORENJSKEGA ODREDA

Polet osvobodilnega boja slovenskega naroda v zadnjih mesecih je prisilil okupatorja v ofenzivo na vsot slovenski ozemlju. Uvidel je, da se mu težavo držijo njegove posadke in zbal da bi moral zapustiti našo zemljo. Zbral je iz vsch krajev vojsko, da bi zavrnil naš pokret in z ofenzivo, ki je zasegla ves teritorij Slovenije skušal prizadejati in ohrometi naše edinice. Toda kakor drugod se je tudi na Gorenjskem njegov načrt popolnoma ponesrečil. Iz ofenzive je nastal roparski pohod, v katerem se je pokazala vsa posurovelost Hitlerjevih hlapcev napram civilnemu prebivalstvu, naša narodna vojska in posebno edinice G.O.pa so izšle iz te sovražne ofenzive neprizadete in močnejše kot kdajkoli.

Ko pa so se zelene kolone umaknile iz naših hribov, vasi in dolin je ostal za njimi gnus in

zaničevanje, ki ga občuti do fašističnih tolp - vsak pošten Slovenec in ostali so pred vsemi borbci G.O. pripravljeni in željni poravnati vse račune in naščevati vse krivice, katere je zagrešil okupator nad našim slovenskim ljudstvom.

Eđinice G.O. so prešle v ponoven napad. Pogno le so okupatorju - strah v kosti, da raje pod zemlje in si gradi bunkerje. Gorenjski partizan pobija okupatorja, če se le prikaže iz svojih lukenj in ga bo pobijal, dokler bo stal škorenj švabskega vojaka na slovenski zemlji. Udarce pa da za udarcem.

Minerski vod "Grintavec" je 1.12.43. iztiril brzovlak pri Kranju, ki je bil napolnjen z sovražnimi vojaki. Čim je vlak obstal, so minerci tega vođa odprli močen ogenj na sovražnika, ki je imel pri tej sabotažni akciji visoke izgube. Mrtvih je bilo 47. Ranjenih je bilo veliko število, sovražnikov, promet je stal 5 ur.

Minerski vod "Triglav" je miniral 2.12.43, progo Jesenice - Lesce. Pri tej akciji so bili lokomotive in trije vagoni močno poškodovani. Iztiril je ves vlak, promet je bil prekinjen za 7 ur.

Dne 3.12.43. je isti vod miniral črpalko za bencin na Bledu, katere je bila popolnoma uničena. Pogorel je ves bencin v črpalci.

1. četa G.O. je 3.12.43. izvršila napad na sovražno postojanko Gaberk v Poljanski dolini.

2. četa G.O. je 6.12.43. izvršila sabotažno akcijo na žagi veleposessnika, ki je nemški državljani. Neman te akcije je bil preprečiti obdelavo lesa, katerega je lastnik žage dostavljaj, okupatorju in s tem oškodoval naše narodno premoženje. Isto noč je četa uničila 400 m telefonskega kablja. Med tem je zaseda te čete zapazila v kozolcu na Studenem sovražno zasedo. Nemce je nepaženo obkolila in odprla iz več strani, ogenj, pri čemer sta bila dva sovražnika ubita.

1. četa G.O. je 7.12.43. napadla v Lečnici pri Šk. Loki motorno kolo. Ubila je dva nemška oficirja, zaplenila 2 pištoli in uničila motor.

Druga četa G.O. je 12.12.43 iz zasebe napadla auto, ki je bil delno naložen z telefonskim materijalom. Ubit je bil sovražni šofer, 4 Nemci pa so bili ranjeni, auto je bil popolnoma uničen.

Ista četa je 14.12.43. obstreljevala sovražno postojanko v Železnikih, pri čemer je ubit 1 Nemec.

Minerski vođ "Triglav" je 1.12.43. miniral progo Jesenice-Behinj. Iztirjen je bil vlak, poškodovani so bili 3 vagoni in proga. Promet je bil prekinjen 8 ur, hkrati pa je bil uničen telefonski vođ.

Žrtve in škođe, ki jo je utrpel sovražnik pri teh sabotažnih in vojaških akcijah je v celoti sledeča:

Ubitih je bilo 54 in ranjeni 4 sovražniki.
Uničena 1 lokomotiva, 6 vagonov, 1 auto, 1 motor. Železniški promet je bil ukinjen za 20 ur. Zaplenjeni sta bili 2 pištoli.

POLITIČNI IN VOJAŠKI PREGLED

Svetovna situacija.

Vojaški pregled:

Vzhodna fronta: Rdeča Armada na vzhodu napreduje kljub neznosnim vremenskim in terenskim nepri-likam, kljub srditemu in pojačanemu odporu nemških divizij. Istočasno, ko se uspešno razvija - naprej jesenska ofenziva, se vrše naprej ogromne priprave za veliko zimske ofenzive Rdeče Armade. Na Dnjepru in vzdolž cele vzhodne fronte, stoje pripravljene cele divizije, specialno izvežbane za zimske operacije in oborožene z najboljšim orožjem.

Jesenska ofenziva, ki jo še v teku in ki je kot nekakšna predpriprava zimske ofenzive, dovršava svoje naloge in jih je že dovršila. Naloga te - jesenske ofenzive je bila, pripraviti strategična izhodišča za nove operacije zimske ofenzive kot n.pr. prekoračenje Dnjepra in zasedba važ -

nih stratezičnih krajev ter presekanje vseh -
glavnih vez sovražnikove vojske z oskrbovalni
mi bazami v zaledju.

Eden izmed najvažnejših uspehov Rdeče Armade,
je bila zasedba zelo važnega železniškega kri-
žišča Znamenjka. Kakšne važnosti je zasedba -
Znamenjke, ki lahko brez nadaljnega rečemo, da
je najvažnejše železniško križišče na južnem-
odseku fronte, bomo lahko videli v bodočih ope-
racijah na tem delu fronte. Poleg tega je Rde-
ča Armada zasedla še druge važnejše kraje, ki
jih je maršal Stalin objavil v svojih posebni-
h poveljih.

Nemške hordé se unikajo ob velikih izgubah n-
moštv in materialu. Pred pritiskom Rdeče Ar-
made in te danes, ko še ni nastopila vojna se-
zona Rdečearmejcev.

Južna fronta. Zavezniška armada je začela s
spešenimi akcijami v južni Italiji, ter prodi-
ra kljub velikemu sovražnikovemu odporu. Zase-
deno je bilo že več nest in stratezičnih kra-
jev. Posebno močan pritisk vrše zavezniške ar-
made ob obali Jadranskega morja, kjer prodira-
8 armada.

Zračna vojna. Poseben delež pri podiranju i-
rušenju Hitlerjeve stavbe ima še vedno zavez-
niška letalska ofenziva. V zadnjem času so bili
uničeni ali zelo prizadeti največji industri-
ski centri v Nemčiji. Poleg tega se zavezniške
letala vršila tudi akcije na okupirane ozem-
lja satelitskih držav. Uspešno so bile bomban-
dirane tudi sovražne pestojanke in komunikaci-
je v Jugoslaviji, kar je v veliko pomoč naši -
Narodni-Osvobodilni vojski.

Partizansko gibanje. Čim bolj rišejo udarci po
Hitlerjevi vojski konec pruski tiraniji, tem -
bolj dvigajo glavo in pest. podjarnjeni, svob-
do ljubni narodi. Tako danes širom Evrope sal-
tirate in uničujejo partizani nemški vojni -
stroj. Poročila govoré posebno o delovanju par-
tizanov in rodeljubov v Franciji, Bolgariji, in
Romuniji, da ne vzenemo v obzir našo NOV, ki jo
bomo obravnavali v spodnjem pregledu.

Politični pregled.

Najvažnejši politični dogodek v zadnjem pol ne seču in brezdvomno najvažnejši od začetka vojne je bil sestanek podpisnikov atlantske deklaracije v Teheranu, t. j. med Stalinom, Rosewelton in Churchillom. V tem glavnem mestu Perzije so bili postavljeni temelji in to ne samo za končni in čimprejšnji zaključek te vojne, marveč so bili postavljeni tudi temelji, na katerih se bo po vojni sezidal nov svet in to na podlagi samoodločbe narodov, kar je bilo na konferenci še posebej poudarjeno. Tako je bilo zopet jasno potrjena ta sovjetska zahteva po samoodločbi narodov, ter s tem jasen in končni opomin vsem onim reakcionarnim elementom, ki se po vseh okupiranih državah bore proti lastnemu narodu, za parole in interese kapitala na strani hitlerjevih jurišnih in demoraliziranih oddelkov.

Da bomo ta trenutek kmalu dosegli in doživeli, vidimo v izjavi, ki je bila podana na tej konferenci, ki pravi, "Nemčijo in njene vazale bomo napadli v najkrajšem času in to od vzhoda, zaho da in juga."

Ni bilo dolgo po zaključku teherandske konference in že so objavili, da so konferirali v Kairu predstavniki Anglije, Turčije, Amerike in Kitajske. Na tej konferenci pa se je v glavnem ob ravnavala usoda Japonske, ki bo ista in enaka - Hitlerjevi Nemčiji.

Teheran in Kairo sta s tem postali zgodovinski pomenbni imeni. Odnev tega, kar se je sklenilo v teh dveh mestih v času konference je ogromen, tako pri zavezniških narodih, kar nje razumljivo ter v sovražnikovem taboru samem. Ta odnev je segel tako na politično, kakor na vojaško, polje, kar nazorno prikazuje, kakšen pomen sta imeli zgornji konferenci.

V Nemčiji in satelitskih državah so to sprejeli z razumljivim strahom, katerega pa prikrivajo njihova propaganda z obširnimi tolmačenjem in trditvijo, da se je na teh dveh konferencah govorilo izključno o vprašanju Azije in Japonske.

katera pa bo itak zmagala skupno z Nemčijo. Od Atlantski obali Nemci že pojačujejo svoje - posadke. Romel že inspicira obalske utrde na Danskem in po izkušnjah, ki jih ima že iz Afrike nračno in boječe gleda v bodočnost. Razne odredbe civilnemu prebivalstvu v obalnih predelih v slučaju zavezniške invazije, itd. nazorno prikazujejo kakšen odnev ima teheranska in kairska konferenca in to na političnem, kakor na vojaškem polju.

Zavezniški in svobodoljubni narodi gledajo z zaupanjem in pripravljenostjo v bodočnost. Osvojitelna vojska podjarmljenih narodov že vidi - pred seboj jasno skico tega, za kar se bori in kar si hoče priboriti za vsako ceno.

Tako se pred nami odpira novo razdobje, določeno razdobje, ki bo prineslo konec te vojne. Bodoče spremembe in to na vojaškem kot na političnem polju nam bodo to potrdilo, potrdilo nam k bodo naše misli in odkrile zakulisje Teheranske in Kairske konference.

Notranja situacija.

Vojaški pregled.

NOVJ je tudi v zadnjem času dosegla zelo hipe uspehe, na katere se po vsem svetu ozirajo z občudovanjem in pozornostjo. Osvojevala je vrstokrajev, razrušila nešteto komunikacij, ki so nujno potrebne za prevoze sovražnih transportov - in iztrobile neštete okupatorjeve vojske. S svojimi ofenzivami so klaverno propadle ob njihovih velikih izgubah, tako, da Hitlerja resno skrbi razmah in uspehi naše vojske, če ne še mogoče bolj kot južna fronta. Ona mu je kakor nož v želodec, ki razkroja njegov stroj v sami "Evropski trdnjavi". Pred seboj vidi Hitler nevarnost problema, ki je samo še vprašanje časa. Ta problem je prodor ruskih armad preko Romunije in istočasno zavezniški prodor čez jadransko morje v Dalmacijo. Razumljivo je, da bo takrat v tem primeru naša vojska odločilni faktor, ki bo v teh operacijah sklenila obroč skupno z zavezniško in rusko armado, vsled česar bo nemška arma

da, ki se nahaja v južnem balkanskem polotoku, popolnoma odrezana. Hitler vse to dobro vidi, ker se da sklepati iz toliko obupnih in brezuspešnih ofenziv, ki so bile podvzete proti NOV z namenom, da jo uničijo. Iz istega razloga, oziroma še več - danes, ko teko zadnji trenutki in ko je zadnja edinstvena prilika so pričeli Nemci sočasno ofenzivo proti osvobojenem teritoriju Hrvatske, Sandžaka in Bosne. Čeprav so Nemci pripeljali velike sile na to pa še ojačanje iz Austrije, Albanije in Bolgarske, čeprav bodo tudi v tej ofenzivi sodelovali prosluli četniki vojne ga ministra Mihajloviča, da ne omenjamo ustanovljenih banditov, bo tudi ta ofenziva propadla tako kot je propadlo vseh 6 prejšnjih ofenziv. Zato nam je porok, za kar smo lahko fanatično prepričani naš vrhovni komandant Tito in naša hrambra in nepremagljiva NOV.

NOV Slovejine se danes po brezuspešni okupatorjevi ofenzivi nahaja v svoji protiofenzivi, tako, da so že danes osvobojeni vsi kraji, katere, smo morali zapustiti radi velike sovražne motorizirane moči ob času ofenzive. Pri tem imamo sovražnik velike izgube na ljudeh in materiiali. Velika delavnost partizanov se razvija tudi na Primorski, Goranjskem in Štajerskem.

Politični pregled.

Kakšen pomen ima Teheranska konferenca in kako so bilo na tej konferenci jasno načrtane smernice bodočega sodelovanja med Rusijo, Ameriko in Anglijo in bi lahko rekli, da je sedaj togo nova demokratična vlada Jugoslavije. To je prva vlada, ki je sestavljena iz vseh plasti narodov Jugoslavije in kot taka res prava ljudska vlada, ki je znala združiti vse narode Jugoslavije. S tem je ljudstvo Jugoslavije končno in dovolj jasno povedalo, da neče imeti ničesar skupnega z izdajalsko begunjsko vlado v Kairu. Ona bo pokorana takrat, ko bodo uničeni zadnji ostanki reakcije, katero bo zadela neizprosna kazen našega preprostega ljudstva, ki bo take elemente uničilo, kot počlo izdajalce lastnega naroda.

S tem so jugoslovanski narodi pokazali dovolj jasno, da hočejo živeti pošteno, ter sami uživati sad svojega dela, da nočejo več raznih čaršij ne proslulih politikantov, niti ne veleindustrij, ki bi jih izkoriščali, kot so jih zadnjih 20 let in kijih hočejo že 100 in tisočletja.

Narodi Jugoslavije bodo skovali sami svojo, srečo, svojo bodočnost. Ljudstvo Jugoslavije bo vladalo samo sebi in samo sebi delilo svoj kruh. Zato je porok naša NOV in neizprosna moč Rdeče Armade, kateri bo pokončil Hitlerja skupno z satelisti in reakcijo delavnega ljudstva od katerega se odbija odsev svobode vseh jugoslovanskih in ostalih svobodoljubnih narodov.

KULTURNO UDEJSTVOVANJE EDINICE G.O.

Poleg živahnega vojnega udejstvovanja, ki so ga vodile enote G.O. in o katerem je izšel opis v prvi številki odrednega glasila "Ger. Partizana" se je razvilo tudi živahno kulturno delovanje, katero v nekaterih panogah dosega že lepe stopnje. Lepo uspeli mitingi, pestri kulturni večeri in izdajanje žepnih časopisov dokazujejo pravilnost gornje trditve. Poleg množice kulturnih prireditvev in časopisnega izdajanja vstaja čedalje bolj potreba vse te panoge izpopolnjevati v njihovih programih in časopisje kritično obdelavati po vsebini, da bo kakovost vsega kulturnega udejstvovanja rastla. V ta namen bo bodoče odredno glasilo prinašalo kritiko izdanih žepnih časopisov, katera naj pomagajo in širi smisel za dopisivanje.

Prva četa G.O. izdaja žepni časopis pod naslovom "Partizanski glas" in je napravila že tretjo številko. Glasilo te čete je urejeno tako, da sledi vsem pomembnim dnem iz narodovega življenja in partizanske borbe. Urednejše prispevke jo Odred vključil v svoje glasilo in s tem izpovedal priznanje zastavljenemu trudu. Vsebinska mrež po svoji aktualnosti zasluži to in je pra

vo ogledalo razne in časa v katerem živimo.

Druga četa G.O. je izdala 2 številgi. Prva številka pod naslovom "Naša znaga" je bila prevladuj če humoristična ter gotovo zelo dobro sprejeta. Ni pa prezreti dejstva, da se moramo, vzgajati za resno življenje in bodočo graditev radi česar naj ne bo časopis samo za smeh, tem-voč tudi za vzgojo in razumsko rast. Druga številka je te kritične opombe že znatno obšla in se vsebinsko izboljšuje.

Tretja četa G.O. je izdala pod geslom "Kovači smo". Pesnitve prevladujejo vsebino tega časopisa, ter je pri tem naša dolžnost opozoriti kulturnika in sočelavce naj bi bilo več vsebine v prozi. Lepo pripovedovanje mnogo nadkriljuje slabo pesnitev in pesnikovanje mnogokrat pripeljejo avtorja do tega, da še ne pravilno pripovednost pozabi. Priobčene pesmi imajo nekaj lepe vsebine, razvlečenost pa še to podre. Za primer smo vključili pesem "V partizansko grom", v naš list, toda samo toliko, kolikor je naslovu odgovarjajoče. Pisec bo spoznal, da ostalo res izgubi prvotno misel in nima več skupnega z našim slovom. Črtica "Brezdomci" je lepa, le preveč za vajo pisca k izpovedi, kako zelo trpi. Tovariš pisec se mora v bodoče izogniti tako sestavlje nim čle km, ter naj se petruči za prispevke s katerimi se okoriščajo berei in črpajo iz njih navdušenja za pravično stvar. Tvoja pripovedna zmožnost je velika in bo gotovo zopni časopis. "Kovači smo" s podpisom Stane še zelo izpolnjen. Med šaljivkami pa so prispevki bolj "furmanskega" izrazoslovja. Primojdus, Medona in kvante kažejo, da avtor pozablja na partizanski zakon, ki onemuje kletvino. V naših publikacijah tudi pod "šalo" za njo ni prostora. Teh napak v prihodnji številki najbrž ne bo, pač pa mnogo duhovitih šaljivk tov. Staneta. Priporočamo tudi izdajo vašega glasila na četrtinki pole, radi enotne oblike z drugimi časopisi.

Četrta četa nas je presenetila z izdajo "Glas Jelovce", kateri se prav prijetno bere in je čb

vek dobre volje po njem. Zelo pa manjka resne - vsebine. Skušajte v bodoče zgraditi vaše glasilo tako, da bo tudi takih misli v njem, ki bi ustvarile ob kulturnem večeru razpravo in vzgojno, pomagale v četi. Prav vaša četa ima zmožnih tovarišev, katere bo kulturnik pritegnil in dosegel to kar priporočamo.

Minerski Vod "Grintavec" ima že tudi 2 številki svojega časopisa ter je z njim prav lepo predstavljen. Manjka mu samo dostopnosti in pravičnega pojmovanja kritike, katere je vsakemu - potrebna in se vedno nanaša na stvarne pomanjkljivosti. Gotovo bo bodoče ta stran boljša in - bo pravilno uvaževanje koristilo prizadetemu. O izdajanju glasila Minerskega voda "Triglav" za enkrat odpade kritika, ker se ta še ni izenačil z drugimi edinicami G.O. in pričel z izdajo žepnega časopisa. To nas zelo čudi, saj iz krajev ob katerih se nahaja in so tovariši doma, - slovenski narod pozna pisatelje z imeni: Prešeren, Finžgar, Jalen, Čop in td. Radi česar ne moremo dvomiti o zmožnosti pisateljevanja.

Prvo številko glasila G.O. "Gorenjski partizan" ste vsi prejeli. Naravnost prosimo tov. kulturnike naših edinic, naj vsi sporočijo svojo - kritiko. Dodajamo pa še splošna navodila k izdajanju časopisa od nam nadrejenih, katero se glasi: Na račun komandnega sestava naj se ne napravlja šal. Humor v listu naj ima odmerjen del in naj bo skrbno izbran. Šale naj bi bile obrnjene n. pr. na račun Nemcev, plavo ali belo-gardistov in kritiziranja napak v četi. Preneha naj - se z opisovanjem uši v edinicah.

Kovač

Tovariš chranjaj doživetja iz borb z okupatorjem.

Včlanjaj jih v žepni časopis.

On je tvoj vzgojitelj, izobrazuj se ob njem.

MALO ZA ŠALO

SRAKA JE IZGUBILA PAVOVO PERO

Zgodilo se je v naši beli Ljubljani in to, pri belim dnevu in sicer v ljubljanskem tramvaju.

Po cerkvah je ravno odzvonilo poldan in vsak hiti domov, oziroma tja, kjer si bo vsaj za silo napolnil krulčči trebusček, kar še poveča silni dren in vrvenje, ki sicer vlada na ulicah. Sme pač v takih časih, da se vsa civilna vozila prepevčana in če imaš steriti daljšo pot, ti je na razpolago samo tramvaj. Temu primerno je vedno nabito poln in ima sprevednik obile posla, predno pripravi potnikode vstopanja za daj in izstopanja spređaj, kar je z velikimi črkami zapisano na tramvajskem vozu.

Tako so tudi prilike nanesle nekega junaškega "branileca" domovino, belogardista, da jo moral vzeti delež tega prerivanja.

"Gospoda prosim pomaknite se proti prednjem delu voza", se začuje sprevednikov glas. Prične se prerivanje. Kdor se pelje samo za eno posta jo je pač rajši pri vratih, da prej smukne ven. Ali večina poslušne uboga in se pomika proti prednjem delu.

"Tudi za vas velja to gospod" se vljudno obrne sprevednik do belogardista, ki se je postavil v sredo vozila ne misleč se premakniti in tako še povečava dren.

Todaj se začuje v pristni dolonjščini: "Jaz sem pa oblast"!

"Na tramvaju sem jaz oblast" odvrne mirno sprevednik. "Al jost sem pa višja oblast" ga strahuje belogardist.

Nekaj časa se še prepirata, ko pristopi neki italijanski oficir, ki je desodaj na prednjem delu voza mirno prisluškeval in je menda malo razumel, sprevednika vpraša zakaj gre in kaj naj to pomeni. Ko mu ta razloži, da mu se

"ablast" upira, se oficir jezno obrne in prisoli srakoperu krepko klofuto pri kateri ga je dren zavaroval, da ni izgubil ravnotežja.

Na prihodnji postaji je "ablast" osrmočena pobrisala izgubivši pavovo nadutost

Žane

MALI OGLASI

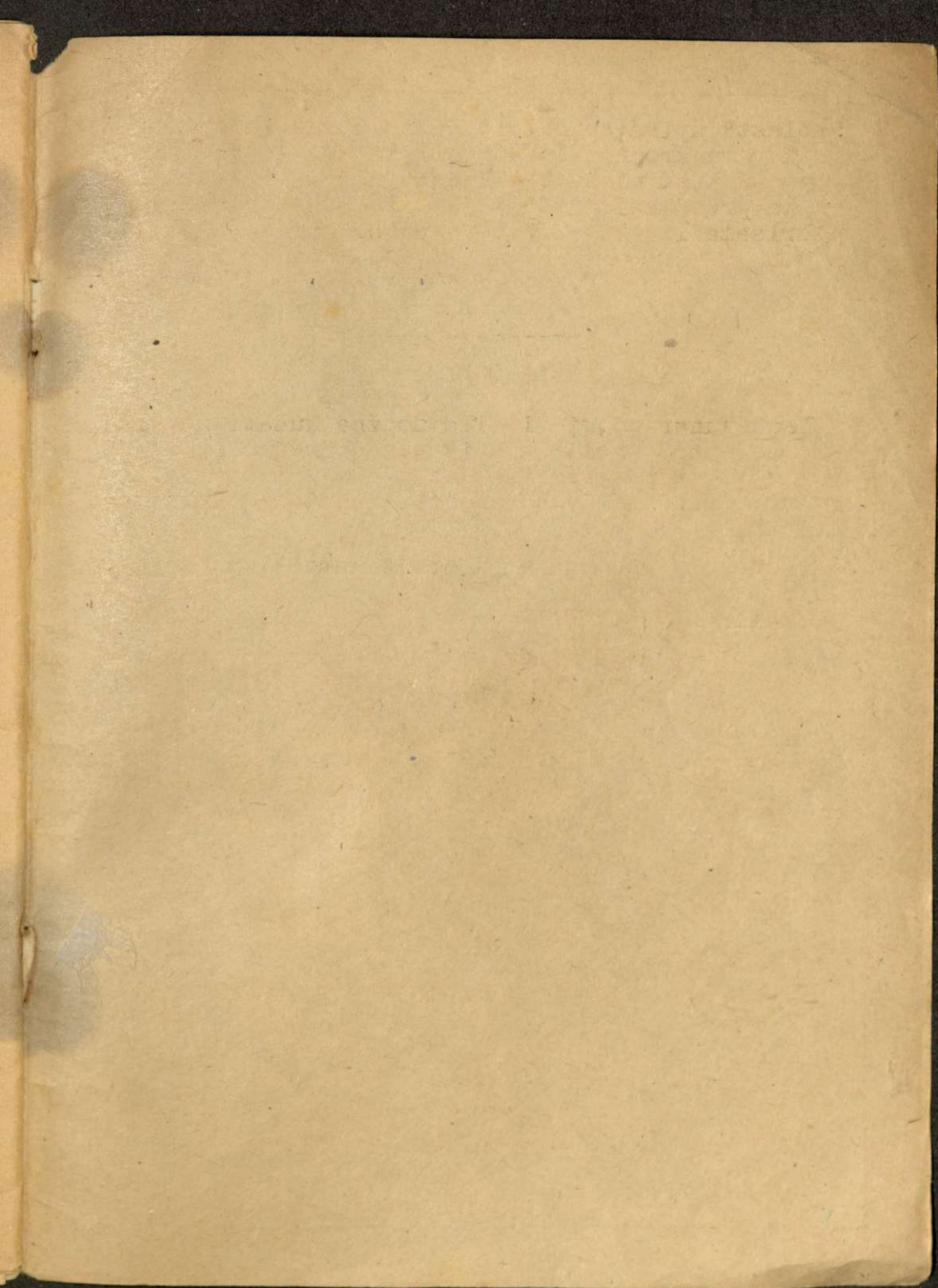
Iščeno kuharico, ki bi bila zmožna kuhati nepri smojeno nešto petim klativitezen. Predpogoj: maj hna okrogla postava, ker kuhinja ni prostorna.. Ponudbe pod naslov "Jana zabitnikov pod Babjim zobom".

Prodano ali zamenjano "stare bokarce" za nov Radioparat z akumulatorjem, ker nam radijska - poročila z veliko zakasnitvijo prispevajo.

Poročiti se želi mlada četna tovarišica prikup ljive zunajnosti, ker je naveličana sarskega življenja. V poštev pridejo plavo ali belogardistični ženini oboroženi z brzostrelko ali pišto lo od katerih bi vsaj enega osrečila za vse življenje. Ponudbe na tov. Judito pod geslom "po smrti srečen."

Pozabljeno Pri zadnji hajki so možje "Wafen SS pozabili pregledati naš teren. Apeliramo nanje, da se drugič to ne zgodi več - žaljeni minevi

Ali že veste, da je nikiniško doletela totalna, mobilizacija in ni gotovo, da se odzove pozivu Reicha. Napovedujejo možnost da pride v "Ger . partizana".

20. III. 1944. Št.